

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 6. V Ljubljani, 31. marcija 1895. Leto XII.

Obseg: Odpadanje ometa. — Krompir „Agneljev biser“. — Oskrbovanje čebel spomladi. (Dalje.) — Seme. — Kmetovalčeve napredne misli. — O lovu in poljedelstvu. — Razsodba glede napeljane vode Reke in Bistrice v Trst. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

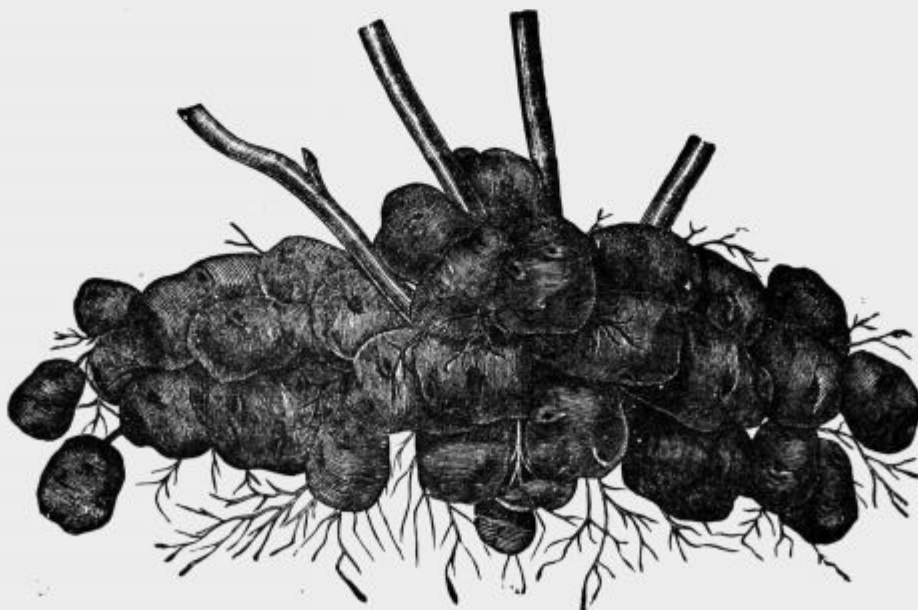
Odpadanje ometa.

Hiše in gospodarska poslopja na deželi, katerih vnanja stran je ometana, trpe vsled njihove proste, vetru in vremenu izpostavljene lege na tem, da jim omet rad odpada, ter jih moramo skoro vsako leto popravljati. Tej nezgodi pridemo kolikor toliko v okom na naslednji način.

Najpripravnejša za omet je s cementom spojena malta za stavbe na suhem, tako imenovana „podaljšana cementna malta“, ki pa naj je tako gosta, kakor se rabi za zidanje, ker ta najbolj kljubuje vremenskim vplivom. Ta se da lahko napraviti in se sme v 24.—26. urah večkrat premešati, ne da bi kaj izgubila na svoji moči. Kot stenski omet naj se rabi naslednja mešanica, ki se je po skušnjah najbolj obnesla: 1 del apna, 2 dela cementa

in 6 do 12 delov peska; ali: $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{4}$ dela apna, 1 del cementa in 3 deli peska; prva mešanica velja za omet mokrotnih sten. Ta omet s podaljšano cementno malto se vrhu tega proti vremenskim vplivom da zavarovati s

tem, da ga prevlečemo z mrzlim raztokom iz 1 dela zelene galice (železnega vitrijola) in 3 delov vode. Če se po četrti prevleki ne pokaže več kak temen, črn madež, pa je ometova površina dovolj napojena s to tekočino. Po osušenju se mora stenski omet prevleči z rjavo, vodi kljubujočo plastjo, na kateri se v vodi raztopljene barve stanovitno obdrže, in dvojna prevleka s petodstotno milnato vodo zadošča, da

Podoba 15.

nakit postane nepremočljiv ter po drgnjenju s suknom ali s krtačo leskeč kakor oljnata prevleka. Da je nepremočljiva prevleka stenskega ometa, na pr. z oljnato barvo, kaj dobro sredstvo proti razpokam po mrazu, je

splošno znano; ker je pa prevleka iz oljnate barve na vnanji strani poslopja izpostavljena vremenu ter jo je treba ob določenem času prenavljati, ako hočemo, da služi ometu kot hranilno sredstvo, pa pride nekoliko predraga ter za hiše in gospodarska poslopja na deželi ni primerna. Najbolje se poslopja zavarujejo proti neizogibnemu odpadanju ometa, ako se jim vnanja pročelja sploh ne omečejo, marveč se vsikdar napravijo le iz dobro žgane, za vremenske vplive neobčutne opeke brez ometa. Ako pa opeka zaradi neenake barve, kadar se zamažejo špranje, ne ugaja, naj se pa špranje tedaj, kadar so uže zamazane, obdrgnejo z opeko in potem pobelijo z apnom.

Krompir „Agnelijev biser“.

(Agnellis Juwel.)

Agnelijev biser je nova krompirjeva vrsta (glej pod. 15.), vzgojena s križanjem, ktero so kmetovalci povsod spoznali za izborno. Večletne poskušnje so pokazale, da ni kmalu tako dobrega in tako rodovitnega krompirja kakor je ta; po 25—35 lepih podolgastih krompirjev je pod eno rastlino in en gomol je časih $1\frac{1}{2}$ kg težak.

Krompir pa navzlic temu ni voden, niti votel — kar se rado zgodi pri debelem krompirju — marveč je zelo škrobnat. Očesa ima Agnelijev biser plitva, njegovo meso ni žilasto ter ohrani neizpremenjen okus do prihodnjega poletja.

Za boleznimi ta krompir ni občutljiv ter celo v vlažni zemlji ne gnije rad. Posebno je treba omeniti to, da uspeva v rahlem pesku, pa tudi v zvezni glinasti zemlji, v kakeršni nobena druga vrsta ne uspeva več. Koža je rumenkasto bela. Gomoli se lahko skuhamo ter so prav dobri, nekoliko sladki.

Ker so gomoli v zemlji blizu skupaj, jih prav lahko izkopavamo, oziroma izoravamo.

Ogrsko kmetijsko ministerstvo je Agnelijev biser naročilo za vse kmetijske šole ter ga je prav pohvalilo, ravno tako kmetijske družbe in mnogi zasebniki.

Agnelijev biser prodaja Ernest Bahlsen v Kralj. vinogradih v Pragi po 10 gld. 100 kg; če ga kdo naroči mnogo, dobi ga ceneje. Bahlsen tudi rad postreže s strokovnim svetom, če ga kdo prosi zanj.

Oskrbovanje čebel spomladi.

(Dalje.)

Tedaj, kadar sneg kopni in zima le polagoma pojenjuje, moremo le od daleč in posredno vplivati na to, da panje ohranimo kolikor mogoče čebelne. Ako storimo vse, kar smo povedali z zadnjem odstavku, dosegli bomo to vsaj deloma. Sedaj pa, ko se nam napoveduje pomlad in pričakujemo prijetnih, gorkih dni, približati se moramo čebelnjaku in posameznim panjem; to pa šele potem, ko so čebele že nekaj dni izletavale in se do dobrega očistile in morebiti že tudi prinesle cvetnega prahu. Opravila, ktera menim tu na kratko označiti, imajo namen čebelam olajšati težavno delo snajenja; panje moramo osnažiti mi in pa prepričati se moramo o splošnem stanju vsakega posameznega panja. To so najnujnejša opravila, ki se pa jako rada odlašajo in pri velikem številu panjev res niso malenkost.

Pred vsem pregledajmo panje, v katerih so čebele pomrle, in nemudoma poberimo iz njih med, ki je morebiti v njih ostal, in ga spravimo v varen kraj, ali pa žrela

spredaj dobro zamašimo, da nam čebele iz tujih panjev ne planejo na ostali med, kajti to bi gotovo povzročilo nadležno in nevarno ropanje. Iz umrlih panjev poberimo tudi vse prazno satje in je kolikor moči osnažimo mrtvih čebel. To je pa jako težavno delo in skoraj nemogoče pri satovih, ki so do celice napolnjeni z mrtvimi čebelami. Vender naj se poskusi, kar se da storiti, ker prihranjeno satje nam bo pri rojih neobhodno potrebno. Prazno satje moramo hraniti v zračnem prostoru, in sicer tako, da se sat ne dotika sata. Ako nakopičimo drugega vrh drugega, kmalu ne bomo imeli satja niti za v panje, niti za vosek, ker nam ga bode uničil molj. Toda o tem drugkrat. Vse prestaro in sploh nerabno satje pa stlačimo v kepe in je kmalu skuhamo, ker se molji takega satja še raje lotijo nego mladega. Ko izpraznimo umrle panje, ne pozabimo iskati vzroka nesreči; saj ga ni težko najti, in na veliko korist nam bode, ako si vse dobro zapomnimo in pri prihodnjem vzimovanju v poštev jemljemo. Komur so čebele pomrle v panjih z nepremakljivim satovjem, mora iz njih izrezati vsaj tiste sate, kjer je bilo čebelno gnezdo; drugo snažno in prazno satje naj pusti v panju, in vanj bode s pridom djal kak pozen roj.

Kadar toplomer v senci kaže vsaj 10° C. in je dan tih, brez vetra, spravimo se nad ostale, t. j. žive panje in jih vseskozi dobro osnažimo mrtvih čebel in drobnjave, ki se po zimi naleti od satja. Pri snajenju pa se tudi natančno prepričajmo, ali ima dosti medu do prve izdatne paše itd. Kdor ima malo matičnjakov (do 10), si lahko vse zapomni, kar je opazil; drugače pa je, kdor ima večje število panjev. On si mora za vsak panj posebej zapisati, kar je našel na njem dovoljnega in nepovoljnega. To se najlože stori s kredo na zadnjo končnico. Panj mu je treba potem pogledati le zunaj, in precej ve, kakšen je. Ako pozneje potrebuje zalege za slabiče, takoj ve, kje naj je poišče, ako mu pa satovi z zalogo ostanejo, tudi ve, kje jih lahko s pridom porabi. Če ima medu v satovju, bo že zunaj spoznal, kateri panji so ga najbolj potrebni, če ga nima, poseže po njega v panj, kjer ga je največ itd.

V 6. številu „Kmetovalca“ iz l. 1893. je na 33. in 34. strani opisano, kako je pri pomladnem pregledovanju ravnati z vsakim posameznim panjem. Tu naj opozorim na nekatere slučaje, ki so tam le omenjeni ali celo ne. Pred vsem nam je paziti na to, da čebel med pregledovanjem in snajenjem preveč ne vznemirjamo. Večkrat se namreč zgodi, da čebele, tako vznemirjene, umore svojo matico. Posebno onega sata, na katerem opazimo matico, ne smemo držati na svitlem, ampak ga moramo hitro postaviti nazaj v panj, med druge satove.

Močne in dobro shranjene panje lahko uspešno pregledamo in se prepričamo o njihovem vsestranskem stanju, da jih niti iz čebelnjaka ne vzamemo; odpremo jim zadnjo končnico in jemljemo satove zaporedoma iz njih tako dolgo, da pridemo do čebelnega gnezda. Tu kmalu vidimo, ali ima panj že zalego. Ni treba matice iskati; zadostuje že, ako na dnu panja vidimo iz celic iztrgano delavčno zalego. Ob enem tudi pometemo spodnjo desko s kakim peresom ali jo postrgamo z železno strugalico. Na to obesimo satovje v istem redu nazaj v panj in delo je dovršeno.

(Dalje prihodnjič.)

Seme.

Kdor hoče za seme rabiti doma pridelano žito, mora žito določiti že na polju in je potem skrbno oči-

stiti pleva. Za seme določene rastline morajo popolnoma dozoreti; od teh rastlin pa je treba odbrati le najboljše zrna, ki so najpoprej dozorela. Pridelki mokrih njiv, rastlin z bujno rastjo, ki so polegale, isto tako niso primerni za seme. Predno se seme vseje, naj se poskusi, kako bo kalilo; zlasti je to potrebno tedaj, ako je ob času žetve deževalo. Žito, katero hočemo rabiti za seme, ne sme na polju prezoreti, kajti takrat izpadejo najtežja zrna, ona pa, ki ostanejo v klasju, dobe predebelo kožo, ki jih pri kalitvi ovira ter spravlja cime v nevarnost, da morajo predolgo srkati hrano iz zrna. Najbolj se torej priporoča, z žetvijo začeti nekoliko poprej, predno je žito popolnoma dozorelo, ter pustiti, da popolnoma dozori v snopju. Vpliv tal in razvrstitev rastlin je glede na kakovost pridelka velikega pomena. Pšenica uspeva najbolje, če jo sejemo v praho, ječmen pa, ako dobi dobro prekopano zemljo (krompirišče).

Od različnih vrst ovsa se najhitreje razvijejo one, ktere dobimo iz južnih krajev; oves sploh potrebuje v severnih krajih več toplote kakor v južnih; čim bolj kontinentalno*) je podnebje, tem manj toplote potrebuje setev. Slame dobimo od semen iz severnih krajev vedno več nego od semen iz južnih krajev. Oves iz južno-vzhodnih pokrajin se lažje upira vročini in suši, kakor oves iz severnih. Najboljše zrnje z lahkimi plevami dobivamo iz severnih krajev.

Ječmen iz severnih krajev z bolj vlažnim podnebjem raste bolj na slamo, torej tudi raje poleže. Ječmen iz južnih pokrajin se bolj ustavlja poletni suši, ker tudi poprej doraste; medla zrna dajo tudi medlo seme. Barva ječmena iz južnih pokrajin je dokaj svetlejša nego iz severnih krajev.

Pri različnih vrstah rži je treba opomniti, da vse vrste iz juga lažje pozebejo nego severne; pri rani setvi se Šentjanževa reč najbolj ustavlja mokroti ter je tudi v sicer enakih okoliščinah najtrdnjša za prezimovanje izmed vseh drugih vrst. Seme rži, med katerim se nahaja snet, ki se vsled mokrote pojavlja čestokrat v ogromni množini, se ne sme sejati, ker se s tem ta strupena glivica prenese na novo setev.

Pšenica je z ozirom na toploto podobna ječmenu; južne vrste so primerno boljše glede množine in dobrote, so tudi najtežje ter dajejo najboljšo moko; vrste na severu imajo več škroba v sebi. Za mrzlo, jako težko zemljo so primernejše temnejše pšenične vrste, za lahko pa rumene.

Treba je omeniti, da kaljivost bolj ali manj trpi po načinu mlatve. S strojem omlačeno seme ima večkrat do 50 odstotkov nekaljivih zrn, torej je v vseh razmerah najugodnejše, če se seme za setev izmlati z roko. Ako se pa vsekako le mlati s strojem, pazi naj se na to, da je stroj prav vravnan in da se ne vrti preurno. Ker pa se zrna tudi pri mlatvi z roko lahko poškodujejo, priporoča se za seme izbrati le tako zrnje, ki smo je iz snopja dobili z lahkim iztrcanjem ali pri površni mlatvi.

Kmetovalčeve napredne misli.

Ako opazujemo delovanje naših kmetijskih podružnic, vidimo, da je marsiktera res delavna, ki svojo nalogo vestno in premišljeno izvršuje. Poleg tega pa so tudi podružnice, ki so komaj po imenu znane, redkokdaj zborujejo, od katerih bi bilo v splošnji blagor še marsikaj želeli. Marsiktera velika, sicer kaj ugledna podružnica na leto komaj enkrat ali dvakrat zboruje, pri čemer k

*) Kontinentalno podnebje je tako podnebje, kakeršno je navadno v od morja oddaljenih krajih.

večjemu kdo kaj predava, sicer pa ne učini ničesar; drugič se k večjemu še načelnik časih spomni na njen obstanek.

Kmetijsko podružnico voditi, oživiti jo in tesno zvezati s potrebami časa, ni nikaka lahka stvar, kakor bi si to kdo utegnil domišljevati. Za to je treba spretnosti, poštrevnosti, nesebičnosti in udanosti. Druga stvar mož voditeljev pa je ta, da čutijo za stan in premišlujejo o splošnem gospodarskem blagostanju, če prav za to ne dobe primerne priznanja in hvaležnosti.

V obče naše kmetijske podružnice vse preredko zborujejo; saj ni treba imeti formalno zborovanje, pozvati nanje potovalnega učitelja ter čitati zapisnik; vse to shode le otežuje. Podružnica s spretnim vodstvom naj se zbere vsako nedeljo; to se pravi, družabniki naj pridejo v društvene prostore, in tu naj se čitajo gospodarski časopisi. Na to se družabniki kaj pomenijo o tržni in živinski ceni, o pridobivanju semen in umetnega gnoja i. t. d. Pctem se dogovoré o redu, v katerem bodo rabili trijer (stroj za čiščenje žita), travniško brano itd. Pri ugodnem vremenu se podružnični člani skupno napotijo na polje, in opazili bodo marsikako napako; krenejo v drevesnico ali obišejo z učiteljem šolski vrt, nadzorujejo živinorejo, skratka, marsikako gospodarsko vprašanje se na ta način lahko reši ali za rešitev pripravi. Tako in temu podobno si mislimo pravilno delovanje podružnic. Podružnični člani naj se ob nedeljah in praznikih zbirajo, če prav ni vsikdar napovedano zborovanje. Semtertja, vsake štiri tedne ali dva meseca, pa se lahko vrši zborovanje. Zborovanja naj se udeležijo tudi ženske in dekleta ter naj se za nje priredi primerno predavanje in razkazovanje. Kjer je mogoče razviti tako delavnost, tam tudi napredek ne bo izostal, marveč se bo pokazal smisel za splošnji blagor, in predno bo preteklo nekaj let, pa bodo polja in livade, vasi in ceste, dvorišča in vrtovi dobili povsem drugačno, lepše lice nego so je imeli doslej.

V mnogih deželah se ponašajo z zelo razvitimi društvi ter pripovedujejo o očividnem napredku, ki so ga dosegla. Tu pa tam je to res opaziti, toda vender le poredkoma; celó po društvenem okolišu naletimo na sledove starih znanih dednih in smrtnih grehov. Začenši z malomarnim ravnanjem z gnojem kaže notranje gospodarstvo, oskrbovanje živine, obdelovanje polja in travnikov, stanje sadnega drevja, cest in potov toliko napak, da je lahko razumljivo pomanjkanje dohodkov, da celó propad gospodarstva. Koliko bi tu pravo društveno delovanje lahko naredilo po dobrih uzorih in vzgledih! Kjer se leta in leta ne pojavi nič boljšega, kar bi se malemu posestniku zdelo vredno posnemanja, tam gre gospodarstvo rakovo pot in dolgovi vedno rastejo. V takih slučajih je treba silnega prizadevanja, da se gospodarstvo zopet zboljša. Najboljša šola za priletnega gospodarja je podružničen shod, najboljše poučna knjiga dober gospodarski časopis; dober list pa je tudi najboljše luč, ki razsvetli duševno noč, ktera še marsikoga obdaja.

Mali obrtnik v mestu, kteremu trgovina ne gre izpod rok, si lahko pomaga s tem, da se preseli. Drugače pa je pri kmetovalcu; ta se ne more tako omejiti; marveč mora obdelovati svojo njivo, mora rediti živino ter voditi gospodarstvo s kolikor mogoče največjo popolnostjo, ker le tako sme računati, da se mu bode trud izplačal.

Kmetovalec mora pred vsem skrbeti, da živi od svojega gospodarstva; pri dobrih cenah in dobrih letinah mu to ne dela posebne težave. Toda v takih časih, kakeršni so sedanjí, ko žito nima cene ter le malo denarja

pride v hišo, treba je štediti, in sicer tam, kjer gospodarstvo vsled tega ne trpi škode. Mnogi troški se lahko prihranijo, bodisi pri sebi, pri družini ali pri delavcih, prosti čas se uspešno lahko porabi; skratka, potreba umnega kmetovanja, ali recimo dolžne varčnosti, trka kaj zapovedovalno na kmetovalčeva vrata; naj se jim upira kakor hoče, razmere ga bodo prisilile k taki varčnosti. Največja napaka bi pa bila, ko bi se varčevalo na nepravih mestih, kjer bi ta varčnost škodovala dohodkom. Varčnost, radi ktere bi se morda opustil nakup umetnega gnoja, kjer je potreben, boljšega semena, tečne krme ali dobičkonosnega gospodarskega stroja, kakor tudi pri troških zaboljšanje gospodarstva, popravila pri poslopih in kar je še več enakih troškov, bi bila povsem enaka zapravljivosti. Marsikteri gospodar si le radi tega ne more pomagati, ker varčuje na nepravih mestih ter si misli, da je skopost pri oskrbovanju gospodarstva prvi pogoj za njega zboljšanje.

Razmere, ki vladajo dandanašnji v gospodarstvu, nakladajo dolžnost, kmeta v oziru na oskrbovanje gospodarstva ne le poučiti, marveč mu podati še drugih vzgledov. Morda bo v teh opisanih mislih ta in oni čitatelj našel vspodbudo k poboljšanju.

O lovu in poljedelstvu.*)

Pod tem naslovom je gospod grof Barbo v 2. številki „Kmetovalca“ t. l. priobčil obširen dopis, ki toplo zagovarja lov. Naj mi slavno uredništvo dovoli o tem nekoliko opazek, kot odgovor iz stališča kmetovalčevega.

G. dopisnik zanikava, da bi bil lov postranska zabava, „sport“, bogatašev. Kaj neki drugega? Je li morda lovec primoran, svoj živež pridobivati si z lovom? Nasprotno pa kmetovalec ne more drugače, kakor da si v skromnih poljskih pridelkih išče živeža, da preskrbi sebe in svojo družino; in ako mu ne zadostuje to, potem je slaba zanj. Poljedelec ni, kdor pravi: „Jaz sem posestnik“, sicer pa v tem ni izvežban. V pravem pomenu besede je poljedelec tisti, ki s svojo roko obdeluje svojo zemljo. Vsak, kdor ima kaj pojma o zakonih, bo priznal, da ni noben zakon toliko v kvar poljedelcu, kolikor lovski zakon. Ako se kakemu državljanu na njegovem imetju provzroči kaka škoda, naj si bode tudi z živino, dolžan je provzročitelj brezpogojno povrniti jo. Zakupnik lova pa, če objé zajec mlada drevesca, ni dolžan storiti to, ako kmetovalec svojih dreves ni prevlekel z mažo ali dostojno zavaroval z ograjo. Toda saj tudi to ne koristi, kajti na ravnem je nad en meter na debelo snega, ter zajec ograjo drevesnice lahko preskoči in ni mu težavno doseči celo vrhne mladike. Najgotovješe zavarovanje bi bilo, ako bi na vsako posamezno drevesce poveznili iz žice spleten poveznik, da bi toliko čislani zajec ne mogel blizu. — Mislimo si še drugo primero. Na planini se pase čreda goved zraven prostranega grajščinskega gozda, v katerem je sicer pravica do paše, toda vsled pogozdovanja je paša zabranjena. Zgodi se pa, da zasači gozdni čuvaj na prepovedanem mestu žival in — ubogi kmetič, lastnik živine, mora plačati globo. In kolika je ta škoda? Nikaka! Nesrečno živinče je prestopilo odkazano mej ter je pogoltnilo nekoliko zapuščenih travnih bilk, ki so

bile grajščakova last. Tukaj je razlika velikega pomena. Domača živina, ki je vender v največjo korist človeški družbi, je v svojem gibanju tako oestro omejena, in sicer zato ker je kmetovalčeva last; zajec pa, ki je divjačina in brez vsake koristi, uživa splošno prednost in prostost ter sme napravljati občutno škodo, in celo škodo brez povrnitve. Ravno tako, kakor živina ne sme v gozd, naj bi tudi zajec ne smel na polje ter na sadne vrtove; in ako bi prišel, naj bi plačal njega lastnik kazni in provzročeno škodo. Sicer naj tudi grajščaki zavarujejo svoje gozde pred živino (ako v njih ni pašne pravice), kakor se zahteva, da naj kmetovalec zavaruje svoja drevesca pred zajcem; potem še le bi prišli nekoliko v soglasje. Ker bogataši lovci tako zelo cenijo zajca in sploh divjačino, naj bi tudi uživali le njeno mleko in mesnino ter naj bi s tem tudi zalagali prebivalce mest! To bi bil joj! — Gosp. dopisnik nadalje omenja, da še nikdar ni prišel v nasprotje z lovcem. Saj to ni mogoče! V njegovi osebi sta združena oba značaja, poljedelec in lovec; ali naj sam sebi nasprotuje? In ko bi g. dopisnik kot poljedelec imel od lovca zahtevati kako povračilo, zadosti si s tem, da seže po novce v žep ter si jih vtakne v drugega. Ako mora lovec divjačino varovati zverine, naj ji ob enem brani hoditi na polje in naj tako prepreči škodo. Ravno zato, ker je lovca naloga, rediti in vzgajati divjačino, naj jo tudi po zimi primerno krmi, da ne bo oglojevala tujih dreves. — G. dopisnik obsoja tudi mačko na polju. Saj je ondi morda več mišij nego v poslopiju ter v gotovih časih napravijo prav izdatno škodo. Saj menda pač ena sama mačka ugonobi več mišij nego vsi zajci? — Glede visokosti lovarine je g. dopisnik zelo napačno pogodil. Nekatere občine (govorimo o naši kronovini) prejmejo na leto za lov 30—50 gld, prejšnje čase so dobivale nad polovico manj, kar zmanjša doklade približno za 1%, zajec pa je posameznikom na sadnem drevju provzročil večjo škodo nego znaša lovarina cele občine. Brez dvoma se torej lahko zagotovi, da bode vsak posestnik tiste vinarje, ktere mu donaša lov, voljno podaril, samo da mu sadno drevje ostane brez kvare. — Pripomniti je še o nekem nedostatku, ktere ga g. dopisnik ni uvaževal, namreč, kako se z lovom dela škoda takrat, kadar orjaški psi pod poveljništvom svojih oblastnikov zasledujejo divjačino po poljskih pridelkih, zlasti v prosu, kar naj poljedelec, rad ali nerad, molče dopušča. V takih okolišnih ni svetovati, vsakomur postaviti se po robu; bržkone bi se opeharil. V obče mora vsakdo pripoznati, da poljedelec od zajca nima nikake druge koristi, kakor odpadke, ktere mu raztrese po polju. Sploh bi bilo želeti, da se lov na prostem polju izključi, zlasti v poletnem času, škodi pa, ktera bi se vzlic temu naredila, bilo bi treba pošteno zadostiti. Lov naj bode omejen na livade, gozde in hribe; tukaj naj lovec počenja kar mu ljubo, nihče mu ne bode nasprotoval.

Vsi poljedelci, ali le z malo izjemo, bodo pritrdili večini vsebine one peticije, ktero je sestavila črnovrška podružnica, ter bodo morebiten zakon v tem smislu proslavljali kot „dobro došel.“

Nova Vas, dne 10. m. 1895.

Josip Gogala, posestnik.

Razsodba glede napeljave vode Reke in Bistrice v Trst.

Reševaje prošnjo mestne občine tržaške z dne 19. julija 1883. l., št. 23 710., razsodi okrajno glavarstvo, sporazumno s c. kr. okrajnim glavarstvom v Sežani, v zadevi

*) Vsled članka gospoda grofa Barba „O lovu in poljedelstvu“, ktere ga smo priobčili v 2. številki letošnjega „Kmetovalca“, smo dobili celo vrsto dopisov, ki se obračajo proti nazorom, izraženim v tem članku. Dopise smo odložili; a ker je došlo polno reklamacij, objavimo v današnji številki enega, ki približno izraža vse misli teh protidopisov. S tem naj bo zadeva končana.

po imenovani mestni občini zaprosenega dovoljenja za napravo vodovoda iz potoka Bistrice in reke Reke na podlagi postave z dne 15. maja 1872. l. (drž. zak. štev. 16.) in glede od takrat izvršenih obravnav tako le:

1.) Mestni občini Trst se dovoljuje, da iz potoka Bistrice smé odvzeti, oziroma odtočiti, 12.000 m³ vode na dan pod naslednjimi pogoji:

a) Voda se smé odtakati le po noči, in sicer v času od 6. ure zvečer do 6. ure zjutraj, in se mora odtakanje takoj ustaviti, ko se je odtočilo 12.000 m³; dalje, kakor je za to dovoljen čas, se voda ne smé odtakati, tudi tedaj ne, če bi se v tem času ne mogla odtočiti odmerjena množina vode. V svrhu kontrole tega pogoja je treba napraviti popolnoma zanesljiv samodelujoč vodomér, ki se mora vsikdar tako vzdrževati, da kaže vsak čas prav.

Vstop k temu kontrolnemu aparatu ni le dovoliti javnim varstvenim in upravnim organom, temveč tudi sleharnemu zanimalcu, in sicer vselej in brez ugovora.

b) Mestna občina Trst mora vsem posestnikom vodne pravice in ribolovskim opravičencem potoka Bistrice in reke Reke povrniti istinito škodo in prikrajšanje koristi, ki se uničita vsled odtakanja vode; toda slučajna odmera te odškodnine se prepušča medsebojnemu sporazumu, eventualno se bode izvišila z administracijskim pravnim postopanjem, in če bi se v posameznih slučajih tudi to ne moglo dognati, razsodilo se bode pravi pravnim potom.

2.) Naprava vodohrana v Bistrici, vodovod v železnih, 2 metra globoko vloženih ceveh skozi davčne občine Bistrica, Trnovo, Topolec, Mereče, Rateževo Brdo, Kilovče, Nadanje Selc, Stara Sušica, Košana, Volčje, Gorenje Vreme, Britof, Famlje, Škoflje in Naklo do Škocijana na Primorskem in trasa tega vodovoda se v splošnem odobri, in bode treba gledé vseh točk te naprave, posebno tudi kar se tiče odstopa zemljišč in obteženj ter križanj vodovoda s prometnimi cestami in vodotokom, obravnavati in razsojevati najprej za posamezne oddelke. V to svrhu mora mestna občina Trst predložiti natančne posamezne načrte v dveh izvodih, in sicer v primernih oddelkih (sekcijah), da se bode delo moglo primerno izvršiti, in sicer začeni od Bistrice, pa do konca te naprave.

3.) Želja mestne občine tržaške, naj bi se ji dovolilo odtakati na dan po 28.000 m³ vode iz reke Reke, se za sedaj kot brezpomembna ne uvažu, oziroma se na njo ne more ozir jemati.

4.) Mestna občina Trst je zavezana to napravo dovršiti v 5 letih, ker drugače to dovoljenje izgubi veljavo, in mora potem prositi za postavno vložitev vizirnih stebrov in jezovnih mér.

5.) Končno mora mestna občina Trst plačati troške tega postopanja.

Proti tej razsodbi je dovoljen priziv na visoko c. kr. deželno vlado v Ljubljani v teku 14 dnij pri okrajnem glavarstvu v Postojni.

Razlogi.

Kakor je splošno znano, je voda potoka Bistrice posebno dobra pitna voda, splošno je pa tudi znano, da mesto Trst potrebuje dobre in dosti pitne vode in da bi bila za prebivalce Trsta napeljava vode iz potoka Bistrice kot pitna voda zelo koristna, posebnost pa v sanitarnem oziru. Da je pa to podjetje mogoče izvršiti na umesten način, dokazano, oziroma priznано je tehnično.

Res pa je, da temu pričakovanemu eminentnemu hasnu nasproti obstoji pomislek, da bodejo gledé pokritja

potrebne vode iz potoka Bistrice, in v kolikor se ta odteka v Reko, prebivalci, kateri to vodo rabijo, vsled odpeljave enega dela te vode iz Bistrice, kar se tiče porabe za njih potrebščine, ovirani in da bode to za mline in žage in riboreji v gmotno škodo.

Kar se tiče prve in najvažnejše točke, to je pokritje potrebne pitne vode in vode za rabo, se opomni, da znaša množina vode potoka Bistrice ob najmanjši višini okoli 28.000 m³ na dan; to so izmerili in izračunili nepristranski zvedenci. Po uradno sestavljenih izkazih o studencih pa se računi število prebivalcev, kateri rabijo vodo Bistrico ali Reko, na 15.280, gledé napajališč prizadete občine Bistrica, Trnovo, Prem, Kilovče, Rateževo Brdo, Sušica, Buje, Gorenje Vreme, Britof, Famlje, Nadanje Selo in Pristava pa imajo 1435 konj in goved ter 925 glav drobnice. Ako se za 1 osebo računi na dan 180 l, za konja ali govedo 50 l in za posamezno drobnico 10 potrebne vode na dan, je potemtakem treba na dan 2.831.400 l ali 3000 m³ vode. Po odbitku za mesto Trst 12.000 m³, potem za ljudstvo in za živino iz okolice obeh vod potrebni 3000 m³, bode ostalo še 13.000 m³ vode na razpolaganje, in se torej ni bati, da bi bili prebivalci ob teh vodah oškodovani v njihovem interesu, in bi tudi omenjeno odtakanje vode ne povzročilo nikakega vpliva na ozračje ali na klimatične razmere, kakor tudi za sanitarne razmere ne bode slabih posledic. Kar pa se špeciálno odstranitve ali odvažanja fekalij v Bistrici tiče, se pripomni, da se to ne bode pustilo v sedanjem protisanitarnem stanju, temveč se bode porabila vsaka ugodna prilika, da se ta nedostatek odpravi siloma.

Po vsem tem se iz stališča javnih koristij zaproseno dovoljenje ni moglo odreči; tem manj ker se je od nekterih stranij izraženi pomislek, da vsled odtakanja vode ne bode mogoče žito mleti, les žagati, prati in živino kopati, pokazal nekoliko po izjavah mnogih udeležencev in prič kot neosnovan ali neutemeljen, nekoliko pa mu nasprotujejo okoliščine, ker je čas, v katerem se sme voda odtakati, točno določen; slednji pogoj mestne občine Trst pa se opira v komisijskem zapisniku z dne 19. septembra 1889. l. glede koristij tudeželnega prebivalstva na privoljenje zastopnikov mestne občine tržaške.

Vršivša se obravnava, zadevajoča zasebne koristi, pa ne poda jasne slike, kar se tiče posestnikov vodnih pravic, ker izjave ne seglašajo in so zanimovalci sami in priče nasprotujoče se izjavili in trdili. Toliko pa je gotovo, da zaradi množine vode pri vzdrževanju določenega časa ne bodo stali mlini, žage in druge naprave na vodi, temveč bodo morda le nakaj manj delali. Šlo bo torej le za odpadek nekaj zaslužka, katerega bode pa moči še le tedaj določiti, kadar bode nameravana naprava že izvršena, vsled česar se je podrobna razsodba v tej zadevi pribranih za poznejšo razpravo.

Ravno tisto velja tudi o odškodovanju opravičencev ribarstva.

V kolikor pa končno celo mlinarski in pilarski hlapci (žagarji) zahtevajo odškodnino, se njih zahteva ni mogla v ozir jemati, ker ti, ne glede na to, da o popolnem ustavljenju vodnih naprav niti misliti ni, na teh nimajo nikakih pravic in torej tudi niso upravičeni v razpravi sploh kaj zahtevati.

Kar se pa tiče ugovorov društva c. kr. priv. južne železnice, so ti že vsled razsodb v zadevi naprave nabiralnega, oziroma odpeljevalnega kanala na desnem bregu reke Reke pri Gorenjih Vremah ovrženi; vsled tega se tu le sklicuje na razloge omenjene razsodbe. Zato je naproseno dovoljenje pod določenim pogojem v smislu § 64. omenjenega zakona treba podeliti.

Izpeljavi vodotoka po navedeni črti ali trasi v splošnem ni nikakega zadržka, vendar pa projekt sam v tej zadevi še ni popolnoma detaljiran ali razločno sestavljen, tako, da se je končna razsodba o podrobnostih odstopa zemljišč in obteženj, kakor tudi o križanju vodâ s prometnimi cestami in vodotoki, morala prihraniti za posebno postopanje, odreditev glede razdelitve postopanja v oddelke pa se opira na to, da je ugodni razvoj te zadeve očitvidno ravno to zaprečilo, ker je treba obširni delavni načrt primerno razdeliti, da se ne ovira razpored, kar se pa dosedaj ni zgodilo.

Načrt vodovoda iz Reke je v sestavi iz l. 1883. v toliko za sedaj brezpomenben, ker si je mestna občina tržaška med tem pridobila dovoljenje za napravo nabiralnega, oziroma odpeljalnega kanala na desnem bregu reke Reke v Gorenjih Vremah in ima tudi razven tega uže privoljenje za izvršitev vodovoda iz reke Reke pri Škocijanu na Primorskem.

Določeni rok za izvršitev se jo določil na podlogi § 64., odstavka 2., v razsodbi navedene postave z ozirom na to, ker bodo dodatne obravnave same na sebi potrebovale več časa, izrek o plačilu stroškov pa je utemeljen v § 76., oni gledé roka za priziv pa v § 72.

C. kr. okrajno glavarstvo v Postojni,
dne 12. februarija 1895.

Parma s. r.

Razne reči.

— Kako se iz velikosti živega prasiča preračuni, koliko bo tehtal, ko bode zaklan. Žival se z motvozom pomeri od rilca natančno med ušesi do konca hrbtišča, kjer se začneja rep, ter se dotično število palcev zapiše. Na to se pomeri žival še na širjavo, in sicer neposredno za prednjimi nogami ter se to število palcev pomnoži s prejšnjim. Števila, ktera dobimo na tak način, potem razdelimo s številom 11, če je prasič dobro rejen, s številom 12, če je prasič le srednje, a s številom 13, če je prasič slabe reje. Število, ktero dobimo na ta način, pokaže, koliko bo imela žival mesa. Če na pr. žival meri na dolgot 50 palcev, na širokost pa 49 palcev, iznese to $50 \times 49 = 2450$; prasič je dobro rejen, torej se 2450 razdeli s številom 11, kar znese 223, ktero število naznačuje težo živali v funtih, po čemer se tudi cena prasiču lahko izračuni.

— Kakšen vpliv ima sneg na rodovitnost zemlje. Splošno je razširjeno prepričanje, da je vpliv snega na rodovitnost zemlje tem večji, čim dalje sneg ne skopni, ne da bi se vedelo, ali donaša zemlji posredno hranilne snovi ali samo zabranjuje izhlapevanje v zemlji že nahajajočih se plinavih snovij. Ker pa se v ozračju nahaja amonijak v različni množini, nasrka se ga tudi sneg v večji meri, in ko ta jame kopneti, se amonijak počasi preceja v zemljo. Čim počasneje torej kopni sneg, tem več amonijaka more zemlja posrkati, dočim nagli nalivi mnogo redilnih snovij odplavijo. Kdor torej svojo njivo že jeseni preorje in svoj vrt globoko prekoplje, pa ga ne poravna, da se vlaga ne more odtekat, marveč da zleze v zemljo, ta pripravi svojemu svetu brez posebnih stroškov dokaj gnojilnih snovij.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 35. Dve leti stara kokoš se je v kratkem času popolnoma ogolila po glavi, in sedaj se to goljenje širi po vratu navzdol. Tik rože je perje tako, kakor bi bilo

odjedeno. Kakšna bolezen je to in kako jo je treba zdraviti? (J. P. v H.)

Odgovor: Kokoš je garjava vsled pršice, ki so se ji vgnezdile v kožo. Garje se zdravijo na ta način, da se pršice preženo. Koža se pridno snaži s toplo milnico, potem se zbršče in slednjič namaže s krezotom, ktere ga se 1 del pomeša z 20 deli olja. To se toliko časa nadaljuje, da perje zopet prične rasti.

Vprašanje 36. Kako in s čim naj nasolim svinjsko meso, da bo okusno in trpežno? Koliko časa naj nasoljeno meso leži v posodi, predno je obesim v dim? (G. R. v M.)

Odgovor: Da naše prekajeno svinjsko meso ni posebno okusno in je po leti žarkavo, vzrok temu je več napak, ki se naredi nekaj pri soljenju, največ pa pri sušenju. Meso zaklane živali naj se precej, ko se ohladi, tudi uže nasoli. Vsak kos naj se posebej dobro s soljo obdrigne in potem tako v posodo položi, da je med posameznimi kosi po možnosti malo prostora ali zraka. Za soljenje naj se rabi navadna sol, kteri naj se primeša 3 % solitra in 6 % sladkorja. Z ozirom na navado se soli lahko tudi primešajo razne dišeče reči, kakor na pr. česenj, cimet i. t. d. Med posamezne lege mesa se potrese sol. Na 100 kg mesa se rabi 6 kg soli. Napolnjena posoda se pokrije s pokrovom, ki pritiska meso, in se obteži s kamenjem. Meso naj bo v posodi šest dnij, in je dobro, če se parkrat preloži. Ko je meso nasoljeno, vzame se iz posode; vsak kos se obriše in potem pusti dva dni na kakem prav zračnem kraju, da se osuši. Tako posušeno meso se obesi v dim. Sušenje v dimu je posebno važno in je pred vsem treba paziti, da se kurijo le prav suha drva. Igličevje kuriti je neki posebno dobro, ker njegov dim naredi meso lepo barvano in okusno. Važno je, da meso ni obešeno predaleč od kurišča, ker mrzel dim mesa ne prekadi, pač pa je prevleče s sajami in z vlago, kar je naredi malo trpežno in po dimu dišeče. Gledati je torej treba, da se meso suši v gorkem dimu! Meso se v dimu suši 6—10 tednov, potem se pa obesi na kak zračen kraj. Prekajeno meso ostane dlje časa dobro, če se potrese s presejanim pepelom, ali pa, če se hrani v skrinji, napolnjeni z rezanico.

Vprašanje 37. Kdo ima pravico streljati divje race, kadar so na vodi, najemnik lova ali najemnik ribarstva? (F. P. v T.)

Odgovor: Ker divje race prištevamo živalim, ki so ribarstvu zelo škodljive, zato velja glede njih § 53. ribarskega zakona z dne 18. avgusta l. 1888., ki slove: Ribarskemu upravičencu je dovoljeno, take divje živali, ktere so ribam znatno škodljive, v svoji ribji vodi ali neposredno ob nji vsak čas na kakeršen koli način, toda brez rabe strelnega orožja ali otrovnih tvarin, loviti ali pobijati; lovskemu upravičencu zoper to ne pristaja ugovor, vendar mu je pridržano razpolagati z živalmi, ujetimi ali ubitimi v takih slučajih, izvzemši vidro, ktera pripada ribarskemu upravičencu. — Isto pravico imajo tiste osebe, ktere je ribarski upravičenec v varstvo svoje ribje vode postavil, ali kterim sta on ali ribarski okrajni odbor z dovolitvijo političnega okrajnega oblastva izročila zlasti lov ali pobijanje ribarstvu škodljivih živalij. — Oznamenilo dotičnih škodljivih živalij pristaja političnemu deželnemu oblastvu, ktero sme v slučaju dokazane potrebe dovoliti tudi preganjanje teh živalij s strelnim orožjem, ako so v to določene osebe vredne primernega zaupanja, na primeren čas in pod morebiti za potrebno spoznano opreznostjo.

Vprašanje 38. Zakaj postanejo jabolčni cepljenci na severni in severnozahodni strani piravi in razpokani? (V. P. v Š.)

Odgovor: Temu ni vzrok zemlja, kakor Vi mislite, ampak mraz. Pirava in razpokana mesta na lubadi so ozeblina. V drevesnici, kjer mraz tako škoduje, se morajo vzgajati debla iz takih vrst, ki ne pozebejo.

Vprašanje 39. Ali se sme tudi brejim kravam dati redilna štupa za živino, kakeršno prodajajo po lekarnah? (A. P. na P.)

Odgovor: Redilne štupe, kakeršne prodajajo po lekarnah, so sestavljene in snovij, ki naj pospešujejo prebavljanje v želodcu. Te štupe v začetku res pospešijo delovanje želodca, slednjič pa se želodec nanje navadi ter postanejo brezpomembne, ali pa želodec vsled njih celó oslabi, kajti njih učinek je protinaren ter je podoben žganju pri človeku, ali pa biču pri konju; v začetku živahnost, potem pa še večja utrujenost. Vrhu tega se ne ve, iz česa lekarnarji sestavljajo te štupe, ker ima vsak lekarnar drugačen recept; zato se ne moremo izreči, če take štupe niso celo naravnost škodljive, zlasti breji živini. Najboljša redilna štupa za vsako živino je dobra krma ter red in snaga v hlevu.

Vprašanje 40. Kupil sem k svojemu vinogradu še sosedovega in bi sedaj rad javno stezo nekoliko preložil v stran? Ali smem to storiti, in sicer za koliko metrov od dosedanje v stran smem novo stezo narediti? (F. M. na S.)

Odgovor: O taki preložitvi bi se morali dogovoriti s kakim pravnim zastopnikom, ker nam ne morejo biti znane vse pravne določbe. Gotovo taka preložitve ni nobenemu na škodo, Vam pa morda na veliko korist; toda če jo kar sami od sebe zvršite, utegnili bi imeti sitnosti; saj veste kakšni so ljudje, da radi nagajajo iz zgolj nevošljivosti ali škodoželjnosti. Priporočamo Vam, da se dogovorite z vsemi onimi, ki imajo pravico hoditi po tej stezi, da Vam dajo pismeno dovoljenje, potem pa preložitve lahko brez vse skrbi zvršite.

Vprašanje 41. Imam štiriletno kobilo, ki je drugače zdrava, a se s prednjima nogama tako izpodtika, da v teku vedno pada, če se je ne drži. Ali je to pričetek kake bolezni? Kako naj jo zdravim? (T. P. na K.)

Odgovor: Kobilo naj pregleda živinozdravnik, ki bo kmalu našel vzrok izpodtikanja. Bržkone Vaši kobili bicelj naprej vhaaja, in sicer zato, ker so se vklonilne kite kopitne in nadkopitne kosti tako skrajšale, da se ne morejo več raztegniti, ali pa so stegnili na kite kopitne kosti in stranske vezi biceljevega člena tako raztegnjene in oslabiljene, da se udajajo, kar se rado pripeti po zvrtju ali spahnjenu noge. Bodi uže to ali ono, tako izpodtikanje se ob pričetku da odpraviti, če se z umnim lečenjem kitam da potrebna moč. Obrnite se torej do živinozdravnika, do tja, da pride, pa bicelj pridno drgnite krog in krog, spodaj in zgoraj, s flujidom, katerega dobite v lekarni, ali pa z vinskim cvetom (špiritom), pomešanim s kafro.

Vprašanje 42. Svinja, ki je sedaj uže drugič skotila, in sicer 12 mladičev, se ni hotela uleči, da bi dojila, in tako sem prišel ob vse prasce. Da se ni hotela uleči, so bila pa vzrok zatekla dojila. Ker je svinja drugače jako dobra, zato prosim sveta, če kaže to svinjo še nadalje obdržati za pleme? (J. S. v D.)

Odgovor: Svinja se je ob porodu prehladila ter je dobila vnetico dojil. Ako se je vnetica ozdravila in seski niso oglušili, ni nobenega dvoma, da je svinja sposobna za pleme. Opozorimo Vas pa, da po vnetju vimena seski kaj radi oglušijo, t. j. mlečne žleze se tako pretvorijo, da niso več v stanju mleka izcejati. Pokličite živinozdravnika, da svinjo pregleda. Pazite pri vsaki živini, ki je na porodu, da se ne prehladi; posebno preprihi so zelo nevarni, ker so največkrat vzrok raznim boleznim na dojljih, ktere Vaši ljudje pripisujejo potem raznim vražam, kakor kačjemu piku, izsesanju mleka po podganah, podlasicah i. t. d.

Vprašanje 43. Kako je zdraviti drevje, oglodano od zajcev? (A. B. v Št. J.)

Odgovor: Če je drevo oglodano krog in krog, potem ni nobene pomoči več; če je pa oglodano le na eni strani, se pa da pri življenju ohraniti, in sicer na ta način, da se

rana gladko izreže in potem zamaže s cepilno smolo. Skušnja uči, da so zajčji zobje kakor bi bili strupeni in da naglodano drevje večinoma peša, če je tudi zdravimo. Če je več kot dobra tretjina obsega naglodana, ne priporočamo Vam zdravljenja, ker boste imeli več uspeha, če drevo z drugim zdravim nadomestite.

Vprašanje 44. Imam sicer dober obokan hlev, a zunaj se ga omet noče držati. Ali bi bilo uspešno, če bi ta hlev zunaj s cementom ometal? (J. R. v B.)

Odgovor: Da omet na vnanji strani hleva ne drži, je poseben vzrok in dokler tega vzroka ne odpravite, tudi s cementom ne boste imeli uspeha. Vzrok more biti po zidu se dvigajoča vlaga, ali pa gradivo, iz katerega je zid. Skusite torej najti vzrok ter ga odpravite, (potem pa zid vnovič ometajte; če rabite cement, bo tem bolje.

Vprašanje 45. Kje se dobe posamezni deli k trtni škropilnici „Avstrija“? (J. K. v Z.)

Odgovor: Posamezne dele k škropilnici „Avstrija“ lahko naročite pri tvrdki, ki te škropilnice izdeluje, in sicer „Gebrüder Nechvile, Wien, V/1, Ziegelofengasse 1.“

Vprašanje 46. Ali ima naš župan pravico računati od živinskega potnega lista 4 kr., ker sosedni župani računijo le po 2 kr.? (E. K. v B.)

Odgovor: Župan sploh nima pravice za pisanje živinskega potnega lista zaračunati kako pristojbino, marveč sme zahtevati le povračilo za tiskovino, največ v znesku 2 kr. Dovoljeno pa je županu, oziroma tistemu, ki gre živino pregledat, pobirati pristojbino za ogled v znesku 2 do 8 kr. Visokost pristajbine pa določi občinski odbor ter jo mora potrditi deželni odbor. Za živinski potni list se torej sme računati k večjemu 2 kr., za ogled pa posebno pristojbino, ki mora biti, kakor gori povedano, pravilno sklenjena in potrjena. Brez ogleda župan nikdar ne sme živinskega potnega lista izdati; če to stori je kazniv.

Vprašanje 47. Ali so pritožbe na deželni odbor o občinskih zadevah (proti računom in proti županu) koleka proste? (J. P. v K.)

Odgovor: Vloge na deželni odbor o javnih zadevah (tu sem spadajo take pritožbe) so koleka proste.

Gospodarske novice.

* † Veleč. gospod Ivan Vovk, župnik v p. v Šent-jarneju ter 27 let član naše družbe, je umrl dne 25. t. m. — Naj v miru počiva!

* Podružnica v Cerknici si je izbrala nov odbor, in sicer gg.: Fran Premru, posestnik v Martinjaku, načelnik, Fran Šerko, posestnik v Cerknici, načelnikov namestnik, Karol Dermelj, nadučitelj v Cerknici, tajnik in Ivan Žitnik, posestnik, Matevž Završnik, posestnik ter Rudolf Piš, učitelj, vsi v Cerknici, odborniki

* Naročnikom na družbeno drevje javljamo, da bomo morali tudi naročitve na pritrlično drevje (hruške, jabolane, marelice in breskve) skrbeti, ker je sneg na tem drevju naredil jako veliko škodo.

* Naročila na deteljo in rusko laneno seme, ki so do sedaj došla, so vsa zvršena. Ker je zaloga tega blaga le še majhna, opozarjamo, da bomo mogli zvršiti le še tista naročila, ki bodo pravočasno došla.

* Semenskega krompirja nima družba več; vsa zaloga je uže pošla.

* Naročila na modro galico družba uže sedaj sprejema. Cena bode kakor lansko leto, t. j. po 22 kr. kilogram z zavojem vred, na kolodvor postavljena.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

R a z g l a s

o oddaji čistokrvnih izvirnih bikov simentalke (rumeno- in belolisaste) pasme.

Podpisani glavni odbor bode oddal meseca aprila t. l. 8 bikov čiste simentalke pasme v tiste kraje po Notranjskem, koder marajo za pisano živino, ki je mlečna in daje velike vole.

Te bika bode odbor oddajal na podlogi došlih prošenj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih.

Prošnje je vložiti do dne

30. aprila t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1.) da je pripravljen bika vzprejeti o pravem času na družbenem vzornem dvorcu na Viču poleg Ljubljane;

2.) da plača ob vzprejemu bika polovico tistih troškov, katere je podpisani odbor imel zanj pri nakupu in pri vzreji čez zimo (Biki stoje družbo po 200 do 280 gold, torej je polovična cena 100 do 140 gld.);

3.) da podpiše zavezno pismo, s katerim se zaveže prejetega bika imeti dve leti za pleme in, če ga iz katerega koli zadostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 5 gld. za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejci, kateri bodo prejetega bika rabili čez 2 leti za pleme, in sicer najmanj 4 mesece dalje, dobodo po 20 gld. in za vsak nadaljni mesec po 5 gld. nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 3. marca 1895.

R a z g l a s.

Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo je na predlog samostalnega ribarskega odseka podpisane družbe odredilo z odlokom št. 3664. z dne 20. februarja t. l., da naj se vrši petdneven poučen tečaj za ribiče, v katerem bode poučeval gospod Ivan Frankò, c. kr. profesor v Ljubljani.

Vsled tega razglasuje podpisana družba naslednje:

1.) Tečaj se bode vršil od dne 16. pa do vštetega dne 20. aprila t. l. v ribogojnem zavodu imenovanega odseka na Studencu pod Ljubljano.

2.) V tečaj se sprejmo le ribiči, drugi pa izjemno le v kakem uvaževanja vrednem slučaju.

3.) Vsak obiskovalec tečaja bode dobil po 2 gold. na dan, za pot pa primerno odškodnino, z ozirom na oddaljenost njegovega doma od Ljubljane.

Prošnje za vsprejem naj se pošljejo podpisani družbi tako, da jih dobi najkasneje do dne 4. aprila t. l. Prošnjam je priložiti potrdilo pristojnega županstva, da se prosilec res živi z ribštvom.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 7. marca 1895.

Št. 3567.

R a z g l a s.

Na podstavi člena 5. z nemško državo sklenjenega dogovora o živinskih kugah z dne 6. decembra 1891. l. in točke 5. k temu

spadajočega končnega zapisnika (drž. zak. št. 16. iz l. 1892.) ministerstvo za notranje stvari dotlej, dokler se drugače ne ukaže, brezpogojno prepoveduje uvažati govejo živino v kraljevini in dežele v državnem zboru zastopane iz nastopnih zapornih ozemelj nemške države, v katerih je razširjena plućna kuga, in sicer:

1.) iz vladnih okrajev **Poznanj, Devin, Mezibor, Hildesheim in Ahen** v kraljevini **Pruski**;

2.) iz okrožnih glavarstev **Lipsko** in **Cvikava** v kraljevini **Saksonski**;

3.) iz vojvodine **Anhaltske**.

Te prepovedi stopijo namesto prepovedi, ki so bile izdane vsled razpisa ministerstva za notranje stvari z dne 14. februarja t. l., št. 4427., oziroma vsled tuuradnega razglasa z dne 19. februarja 1895. l. št. 2493.

To se vsled razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 11. marca 1895. l., št. 6715., razglasa z dodatkom, da se prestopki te **brezpogojne** uvozne prepovedi kaznujejo po določilih §§ 45. in 46. občnega zakona o živinskih kugah.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 13. marca 1895.

V a b i l o

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe „Loški Potok“, ki bode dne 21. aprila t. l. v prostorih gosp. Ivana Knavsca na Hribu, št. 26. Začetek ob 7. uri zvečer.

V Z P O R E D :

- 1.) Otvoritev zborovanja po predsedniku.
- 2.) Poročilo o podružničnem delovanju.
- 3.) Posvetovanje o napravi podružnične drevesnice.
- 4.) Razni nasveti.

Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Kmetijska podružnica v Loškem Potoku,

dne 15. marca 1895.

Franjo Kovač s. r.,
načelnik.

Jan. Bantan s. r.,
tajnik.

Listnica uredništva.

F. H. na V. Travniki se branajo spomladi, precej ko sneg skopni in se tla nekoliko osušijo. Branati smete kakor hočete, najbolj pa je navskriž. Tudi žito je dobro spomladi prebrnati, krompir pa le na teški zemlji.

F. P. v St. V. Umetni gnoj za peso se raztrosi po razorani njivi in se potem podvleče. Sladkorni pesi se listje ne sme obirati, ker brez listja ni sladkorja. kakor tudi na trti brez listja grozdje ne dozori in ostane kislo.

T. P. v S. Enoletni les ananasove rejnete se pač razločuje od lesa kanadske rejnete; kako, to je težko v kratkem povedati; razliko spoznavati, mora učiti praksa. Nobena teh vrst ne daje lepih debel, vender je kanadska rejneta boljša za vzgojo visoko-debelnega drevja.

F. Z. v V. Glede pristojbin za dostavljanje sodnijskih listin nismo poučeni; obrnite se na koga, ki se v teh rečeh spozna. Sodnik Vašega sodnega okraja je prijazen in ljubezniv mož, in Vas bo gotovo rad poučil.

F. C. v L. Slovenske knjige o cvetličarstvu ni nobene, ker je tudi knjiga „Vrtnarstvo“, ki je imela kratek navod o vzgoji cvetic, uže pošla.

K. E. r D. Divjake dobite pri W. Klenertu v Gradcu, pri Ivanu Renežederju v Št. Martinu (Innkreis), pri grajščinskem oskrbnstvu Csendlak, pošta Frankoz pri Radgoni itd.

D. H. v R. Lattice za okvirčke v panjih dobite pri Žumru na Javorniku na Gorenjskem.